

Čtení na pokračování,
Část dvacátá pátá:

Sotos Chondropoulos:

Svatý Nektarios - Svátý našeho století

Kapitola IX/3 ... pokračování

„Svět se znovu rodí. Jak se modlit?“ zeptal se sekretář. „No, vlastně nevím, můj syn ti o tom může říci více, i když nemá moc volného času. Slíbil už svým profesorům, že své myšlenky bude publikovat v nějakých časopisech.“

„Můžeš nám dát alespoň hrubou představu, co vlastně tato renesance znamená?“

„Co vím,“ odpověděl pokorně další, „je, že to má něco společného s vítězstvím vědy.“

„Pokračuj,“ vyzval ho sekretář.

„Jak všichni víme, devatenácté století se chýlí ke konci. Dvacáté s vítězstvím matematiků, s objevy a vynálezy, které budou následovat, se stane, jak se shodují učení lidé z celého světa, stoletím, které bude opěvovat člověka. Vše bude moci ovládnout. Bude mít absolutní kontrolu. Úmrtnost bude minimální a životní úroveň bude záležet na přání a společenské účasti každého jednotlivce. A všechno, co se týká pověr a náboženství se stane pouhou památkou.“

„Přesně!“ souhlasil obchodník. „Copak na to bude říkat náš vážený děkan?“

„Proč se ptáš mě?“ otázal se sekretář.

„Protože jsi s ním v kontaktu každý den.“

„Pokud vím, tak s tím jednoznačně nesouhlasí.“

„Tak vidíte!“ obrátil se obchodník k ostatním. „Rozhodně se podobá mnichům. Můj syn, absolvent university, obrátil moji pozornost k následujícímu. Říká, že se školství potřebuje seznámit s trendy, které převažují v civilizovaných zemích.“

„Nektarios hlásá,“ byl nyní více ochotný odkrýt některé detaily, „že odstranění Krista z našich životů a naše vzdálení se od Něho povede pouze ke zmatku, válkám a katastrofám. Ve skutečnosti je toto vlastně důvodem, proč napsal knihu, o které jsme mluvili, aby základy víry studentů byly pevně zakotvené v Ježíši.“

„Ach, on je tak pozadu, nebude vůbec schopen sledovat vědu“, vykřikl obchodník. „Chci, abyste mu každé ráno koupili všechny vědecké časopisy a noviny a naučtujte to na mně. Rozumíte?“

„Ano, pane,“ odpověděl hlavní sekretář.

„Zamýšlím mu rovněž poslat vědecké spisy mého syna, až je uveřejní, a snad se trochu probere.“

KAPITOLA X/3

Hora Athos, známá jako Svatá Hora, byla a stále je hlavním městem pravoslaví, jak to správně napsal jeden současný spisovatel. Člověk neumí dostatečně popsat nebeské pocity z klášterů. Z tohoto monastýrského státu, kde nejrůznější muži žijí asketickým životem oddaným Bohu, stále stoupají modlitby za mír a spásu světa. Při rozhodování o vstupu do bratrstva vykročili tito muži bezděčně do celý život trvající bitvy s neviditelným nepřítelem a ničitelem lidstva. Dle jejich síly, vytrvalosti, trpělivosti a víry, se někteří stali vítězi vítězů v tomto boji a vstoupili do vyšší duchovní sféry existence, která je neznámá pro všechny lidi světa. Těm, kteří prohrají, je určen život v hříchu, utrpení, přestože třeba nosí podřízník.

Na světě se rodí miliony lidí, ale pouze několik z nich rozumí tomu, proč Kristus podstoupil konečné ponížení za naši spásu, a vedou život, který jim umožní vstoupit do věčného království. Stejně tak přijdou tisíce mnichů a procházejí kláštery Athoského poloostrova a pouze několik z nich dosáhne úrovně Athanasia Athoského, Řehoře Palamy či Nikodéma Hagiority.

Monastýrský život zahrnuje ponížení, chudobu, absenci osobního vlastnictví a celibát. Kromě toho existují další dvě další cesty, které je nutno v mnišském životě následovat. První je púst. Historicky to byl zvyk poustevníků a je velmi obtížné si na něj zvyknout. Druhá cesta je podřízení se igumenovi kláštera, což je pro některé snazší. Mnich se musí modlit za spásu světa a hříšníků šest hodin každou noc a po celý den. Musí být zběhlý v textech Izáka, Philokalii, Evergetinos, Nila Askety, igumenů Marka i Dorothea, Simeona Nového Teologa, sv. Jana Klimaka a mnoha dalších.

Mnich se nestará o jídlo. Jí veškeré plody, které poskytují stromy a cokoli mu dají návštěvníci (kteří občas přicházejí obdivovat mystický život). I kousky okoralého chleba považuje za zvláštní pochoutku, která do jisté míry uspokojí hlad.

Dokonce i když dostatečně následuje tyto cesty, boj mnicha se zlým protivníkem je nelítostný a každý okamžik hrozí nebezpečí oslabení, ztráty jakkoliv vysoké duchovní výšiny, které dosáhl svou krví, slzami a úsilím. Z tohoto důvodu říkají staré poučky, že každá díra a štěrbina na horách je ďáblou skrytí.

Bylo léto roku 1898, kdy Nektarios dorazil do Protata, centra Karyes, s dvojicí přátel z Chiosu. Na náměstí s jeho mnoha hostinci a obchody, dorazili i čtyři správcové všech klášterů, každý se svojí čtvrtinou pečeti. Byli přítomni také mnozí starci ze společenství igumenů.

Nektarios strávil na hoře Athos tři měsíce a navštívil různé kláštery. Veškerý čas strávil studiem v jeho knihovnách, v modlitbě a vedl přísně asketický život. Když se o Nektariově příjezdu, který požehnal ekumenický patriarcha Konstantin V., dozvěděli, šířily se po kláštorech zprávy mezi mnichy i laickými pracovníky. Začalo se objevovat mnoho řečí o jeho charakteru, jak je to běžné, když je někdo známý. Někteří popisovali jeho charakter jako zbožný a zakotvený v církvi, jiní ho považovali za padlého biskupa, další zase za slabého a nezkušeného duchovního, který v církvi působil pouze díky dobré vůli Athénské synodu, jiní za falešného a prohnaného člověka, který se uchýlil ke zbožnému vystupování. Někteří lidé zašli dokonce tak daleko, že znovu připomněli a opakovali pomluvy z Alexandrijského patriaršního dvora.

V úvodu dopisu ekumenického patriarchy byla napsána následující slova:

Žádám vás tedy, abyste s radostí přijali Jeho Eminenci, nejctihodnějšího Nektaria, neboť vám ho s potěšením doporučuji. Nepochybuji, že ho vaše svaté společenství, ctihodní igumenové, správcové, otcové i mniši přivítá s veškerým respektem a úctou, které náleží jeho titulu a vysoké hodnosti. Nabídněte mu, prosím, bezodkladně a horlivě všechno potřebné, abyste mu umožnili pohodlně naplnit jeho přání.

V doporučujících dopisech správcům a představitelům dvanácti klášterů hory Athos bylo dále napsáno:

Je dobře znám svými mnoha teologickými a jinými náboženskými spisy, stejně tak, jako svým čistým a horoucím přáním po náboženském a etickém poučování věřících. Na tomto cíli pracuje už mnoho let úspěšně a tvrdě, téměř k vyčerpání. Lidé, kteří mají na starosti náboženské záležitosti v Řecku, vědomi si jeho ctností, mu řádně svěřili pozici ředitele na jedné z nejlepších náboženských škol, které máme. Velmi vás tedy nabádáme, abyste přivítali Jeho Eminenci při jeho první návštěvě naší země se vším respektem a oddaností, která náleží jeho titulu a vysoké pozici. Současně vás vybízíme, abyste mu horlivě a rychle nabídli vše potřebné, jež mu pomůže naplnit jeho zamýšlená přání. Dále bychom vám rádi sdělili, že dostal pověření sloužit bohoslužby od jeho Svatosti ekumenického patriarchy.

Příjemci tohoto dopisu byli tedy definitivně informováni o tom, že jejich nový návštěvník je opravdu vážený. Nebylo to poprvé, kdy měli přivítat ve svých kláštorech biskupa a věděli, co je třeba vykonat při takových

příležitostech. Budou k němu pozorní, budou mu lichotit, plnit každou jeho osobní slabůstku a přizpůsobovat se jeho rozmarům.

Představte si tedy, jak byli překvapeni, když potkali biskupa, který neodpovídal strojenosti těch, jež poznali před ním. Místo nabubřelého biskupa se setkali s biskupem, který byl prostě oblečený, neměl obvyklé baculaté tváře ukazující, že dotyčný dobře jí, který měl pokorný, rozechvělý hlas a silný pocit bázně a dojetí z prostého faktu, že je tam.

Když se svým doprovodem putovali do dalšího kláštera, rozhodl se zastavit a navštívit Hagiasma, kde prýštila svatá voda z obrovské skály. Byla to ona skála, kde svatá Panna Maria nařídila svatému Athanasiovi z hory Athos udeřit svojí holí, po němž se vzápětí zázračně objevil na skále symbol kříže, a dosud byl přes vodu viditelný.

Poté dorazili do Velké lávry, což je klášter se slavnou minulostí a mnoha cennými svatými předměty. V jeho zdech se už oddávalo monastýrskému životu asi třicet šest patriarchů a přes sto třicet biskupů. Mezi věci, na něž jsou pyšní, patří jejich nádherný kostel s překrásným oltářem a krásnou ikonou svatých Otců držících svitky s různými úslovími.

Nektarios byl přivítán velmi vřele, ba dokonce skvěle. Bylo mu navrženo sloužit liturgii a byla mu nabídnuta diamanty zdobená koruna císaře Nikephora Phocase, což byl přítel Athanasia Athoského. Nektarios ji odmítl nosit. Dával přednost prostému kněžskému klobouku zvanému kamilávka, kterou si oblékal všude. V klášteře se odebral do samoty, studoval a své noční modlitby proklečel. Hovořil minimálně a jeho slova měla vždy hloubku. Tiše věnoval veškerou pozornost tomu, co právě dělal. Když s někým mluvil, vypadalo to, že hledí do jeho duše. Což vedlo příjemce jeho slov často k tomu, že skláněli pohledy a mnohdy se i zachvěli.

Mniši i správci klášterů byli přinejmenším překvapeni. Někteří se nemohli zbavit dojmu, že se na ně třeba pokouší udělat dojem. Nicméně věděli dost o těch, kteří chtěli vypadat zbožně, aby nakonec připustili, že se nepřibližuje k žádnému z obvyklých postupů. Došli k závěru, že je skutečně jedním z opravdových asketů, který díky osudu přebývá ve světě.

Jednoho dne se rozhodl odchýlit se od své rutiny a navštívit Katounakia, skyt s dvaceti bratry, kteří žili společně v naprosté pokoře, jednoduchosti a lásce. Tento skyt byl založen známými Danielitskými umělci jako duchovní ústraní. Byl známý svou přívětivou pohostinností mnichů stejně jako jejich zpěvem. Říkalo se, že naslouchání jejich zpěvu hymnů bylo jako poslouchání andělů na nebesích ... Hudba přinášela duši radost a potěšení. Nektarios velmi miloval byzantské hymny, zvláště hymny k Bohorodici, a to bylo důvodem proč se rozhodl podstoupit obtížnou cestu, aby se dostal do kláštera na útesu.